

VÍKEND V ČR

in.ihned.cz/cr

Rekonstruovaná Stará huť téměř odpovídá historickým fotografiím.

Deset metrů vysoká stavba připomíná podnikatelské plány knížete Jana Adama z Liechtensteina, jenž v Josefském údolí založil počátkem 18. století hutnickou výrobu a roku 1746 nechal dostavět vysokou pec. Ta dodávala surové železo a zároveň se v komplexu vyrábělo tzv. lité zboží. Ideálním odběratelem byla armáda. Huť dodávala jednak dvou- až desetiliberní (1 – 5 kg) koule a granáty, jednak hmoždířové bomby o váze 2 – 200 liber (1 – 100 kg). „Civilní“ výrobu zastupovaly třeba kamnové desky. Roku 1793 pohltil většinu výrobního zařízení požár, což v konečném důsledku vedlo k modernizaci provozu.

„Když už máme začít z gruntu znova, tak ať je to ku prospěchu věci,“ řekl si zřejmě správce železářny Karel Rudzinský. Zhruba od poloviny 19. století se huť pod diktátem poptávek po litině orientovala tímto směrem, ale ani tak se neubráníla krachu. Zdražovala se cena dřevěného uhlí, což se odrazilo na ceně železa, a huť přestala být konkurenceschopná. K uzavření došlo roku 1877 a o necelé století později tady byla vyhlášena technická rezervace, jejíž součástí je i muzeum umístěné v nedaleké budově. Expozice v přízemí objasňuje počátky metalurgie železa, v poschodí je zaměřena na vysoké pece, které tu byly budovány od poloviny 17. století. Část výstavy pojednává i o vlastním objektu a provozu zdejší hutě. Návštěvník může obdivovat pohyblivé modely, vzorky rud i archeologické nálezy.

I když není otevřené muzeum, stojí za to huť navštívit. Hlavní „atrakce“ je samotný komplex, který je možné obdivovat i zvenčí. Informace poskytnou tabule umístěné v exteriéru. Čas od času se tady dělají historické tavby.

Informace

- **Otvírací doba:** duben až říjen: úterý až neděle, svátky od 9 do 17 hod., v jiné dny na objednávku. Základní vstupné 40 Kč, zlevněné 20 Kč.
- Tel.: 516 446 671, www.technicalmuseum.cz/pamatky/hut.htm

Příbuzenstvo semaforů v Hradci Králové

Zabezpečovací zařízení českých drah nejsou jen semaforey a závory, ale celá řada dalších technických „vychytávek“, mající zabránit nehodám na kolejích. Muzeum sdělovací a zabezpečovací techniky, které najdete nedaleko hlavního nádraží v Hradci Králové, nabízí nejen pod střešou, ale i v rámci venkovní expozice přehledku přístrojů, pomocí nichž se na drahách předávají signály o provozu na trati. Nejsou to jen mechanické semaforey s polohami „volno“ a „stůj“, ale celé spektrum zvukových i optických prvků. Jde o různě staré telefony, telegrafy, dálkopisy, relé a spínače i s praktickými ukázkami. Ty zajišťuje nejčastěji kus kolejí s mašinkou, semaforem, potažmo výhybkou. ➔

Za hranicemi ČR

Technická památka – Povrchový stroj F60 – Lichterfeld, Německo

Tři v jednom. Tak by se dal popsat stroj, který v sobě zahrnoval korečkové rypadlo, zemní zakladač a několikastupňový pásový dopravník. Východoněmecké ocelové monstrum větší než Eiffelova věž mělo za úkol dobývat lignit, schovaný v útrobách Lužické pánve. Cena za těžbu byla ovšem vysoká – vystěhované vesnice, zničené osudy a zhruba 978 km čtverečních přeorané krajiny. Mašina jedoucím údolím sama na jedné straně ukusovala a na druhé straně zakládala, tedy vytvářela haldu a ještě stíhala alespoň zhruba oddělovat hlušinu od lignitu. Do provozu byl gigantický „pojídač“ krajiny pod označením Abraumförderbrücke F60 uveden v roce 1988. S pádem berlínské zdi ovšem padly i „těžkotónážní“ energetické strategie. Nově instalovaný stroj tak místo několika desítek let přeorával krajinu pouhé tři roky. Jeho výkon byl úctyhodný, za hodinu zvládal přeložit 21 700 m³ zeminy. Rychlost pohybu činila pouhých 9 metrů za minutu, nicméně stejnou rychlostí se měnila i krajina kolem stroje. Bylo by škoda relativně zánovní ocelové dědictví odvézt do šrotu, i když by při své váze 11 000 tun nepochybně vyneslo hezkých pár tisíc marek či pozdějších eur. Dnes je z něj zastávka na Evropské cestě industriálního dědictví a svým způsobem i vyhlídkový bod do zatím neutěšené, lidmi rozryté krajiny. Trasa prohlídky stroje, dlouhá 1,4 km, vede po kovových chodníčcích umístěných na strojním tělese, místy ve výšce až 75 metrů. Odtud je dobře vidět, jak velká byla skrytá daň za výrobu energie. F60 leží blízko městečka Lichterfeld a informační materiály eufemisticky sdělují, že se nachází i blízko budoucího jezera Bergheider. Vytěžená krajina se začala zatápnout podobně jako odtěžená krajina na Sokolovsku. Strategie je stejná, jen místo jezera Medard se tam bude vlnit Bergheider.

Otvírací doba:

- leden, únor, říjen, listopad: 10 – 16 hod.
- březen až září: 10 – 19 hod.

Vstupné: dospělí nad 16 let 7 eur, děti 12 až 15 let, studenti a skupiny nad 20 lidí 6 eur, děti 6 – 11 let (pouze v doprovodu dospělých) 3 eura.

